

بازی، شادی، تماشا

نگاهی گذرا بر نقش تربیتی بازی در کودکان

ترجمه: ترانه فرصت

چهارمین جشنواره ی عکس رشد
عکس: محمود حیطه؛ سبزوار

در واقع به بیان افکار و ایده‌هایش پرداخته است.

انواع بازی‌ها

* بازی‌های اکتشافی

در این نوع بازی‌ها، کودک به جست‌وجوگری می‌پردازد و فرصت‌هایی برای تجربه کردن و آزمایش می‌یابد. اندازه‌ها، شباهت‌ها و تفاوت‌ها، رنگ‌ها، شکل و فرم، مفاهیم فضایی (پر، خالی و داخل، خارج و ...) را از طریق استفاده از وسایل گوناگون (شن، ماسه، خاک، آب و ...) می‌آموزد.

* بازی‌های حرکتی (فعال)

در این نوع بازی‌ها، کودک فعالیت‌های جست‌وجوی می‌کند، می‌دود، می‌پرد، بالا و پایین می‌پرد، توپ‌بازی و طناب‌بازی می‌کند و ... از این طریق، انرژی‌اش را تخلیه می‌کند و مهارت‌های بدنی‌اش را ارتقاء می‌دهد. بازی در فضای باز، فرصت شناخت باد، حشرات، سایه‌ها، ابرها و ... را به کودک می‌دهد و او در حین این بازی‌ها، با نکات ایمنی آشنا می‌شود و یاد می‌گیرد تا از خودش مراقبت کند.

* بازی‌های خلاقانه

در این نوع بازی‌ها، کودک به بیان افکار و ایده‌هایش می‌پردازد و احساس می‌کند چیز تازه‌ای ساخته است. مثلاً وقتی با لگوها چیزی شکلی یا شیئی می‌سازد، نکات بسیاری را در مورد اندازه، شکل، ماهیت و تعادل می‌آموزد. و یا وقتی طرحی را با گل رس یا خمیر خلق می‌کند و آن را شرح می‌دهد،

بازی یکی از ضروری‌ترین بخش‌های تعلیم و تربیت کودکان و فعالیت‌هایی است که تأثیر به‌سزایی در رشد همه‌جانبه‌ی آن‌ها دارد. در واقع کودکان وقتی با هم و در کنار هم بازی می‌کنند، از یکدیگر می‌آموزند. بازی باعث می‌شود، کودکان درباره‌ی خودشان و دنیای اطرافشان شناخت به‌دست آورند. هم‌چنین به آن‌ها اجازه‌ی کشف کردن، تجربه کردن، خلق کردن، بیان افکار و اندیشه‌ها، رشد ماهیچه‌ها توسعه‌ی مهارت‌های کلامی، برقراری ارتباط با دیگران، آشنایی با مقررات و قوانین، تخیل، شاد بودن و ... را می‌دهد. در بازی‌های تخیلی، کودک به ایفای نقش می‌پردازد و از این طریق بسیاری از فشارهای روحی‌اش کاهش می‌یابد. به عبارتی، ایفای نقش موقعیت‌های پرفشار، باعث عادی شدن آن موقعیت و در نتیجه کم شدن ترس در کودک می‌شود. کودکی که «مدرسه‌بازی» می‌کند، رفتن به مدرسه در واقعیت، برایش عادی خواهد شد. در نتیجه، ترسی که ممکن است از مدرسه رفتن داشته باشد، کاهش می‌یابد. بازی هم‌چنین باعث تخلیه‌ی انرژی کودک و در نتیجه تغییر غرایز پرخاشگرانه‌ی او می‌شود.

* بازی‌های تخیلی

در بازی‌های تخیلی و یا نمایشی، کودک خودش را به جای کس دیگر و یا حیوانی دیگر تصور می‌کند، نقش پدر، مادر و معلم و ... را ایفا و از آن‌ها تقلید می‌کند. تقلید کردن از الگوهای رفتاری دیگران، به کودک کمک می‌کند چگونگی رفتار دیگران را با وضوح بیشتری درک کند. این نوع بازی‌ها در واقع راه‌هایی هستند تا کودک بسیاری از عواطفش (ترس، خشم و ...) را بشناسد و بتواند به مرور آن‌ها را کنترل کند. هم‌چنین بسیاری از آرزوها و تمایلات کودک، از طریق بازی‌های نمایشی محقق شوند.

* بازی‌های گروهی

در این نوع بازی‌ها، کودکان مشارکت و همکاری، پاره‌ای از قوانین و مقررات، رعایت نوبت و ... را می‌آموزند و بسیاری از رفتارهای ضد اجتماعی مثل تقلب کردن، گوشه‌گیری «انزواطلبی» و فقدان روابط دوستانه را می‌شناسند. کودکان با یکدیگر دعوا می‌کنند و در حین همین مشاجرات، از عکس‌العمل‌های یکدیگر می‌آموزند.

منابع

1. Beginning essentials in early childhood Education
2. www.parenting.com/thinkroq: htm